

СТАНОВИЩЕ

от проф. дфн. Паисий Димитров Христов
от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”

относно участието на доц. д-р Милена Попова в конкурса за заемане на академичната длъжност "професор" по професионално направление

2.1. Филология (Синтаксис на съвременния испански език),

обявен в ДВ, бр. 55/19.07.2011 г.

„Профилът” на доц. д-р Милена Попова като единствен кандидат в споменатия конкурс се откроява с впечатляващи щрихи на университетски преподавател с подчертани организаторски способности и на учен с несъмнени постижения в областта на испанското езикознание.

Като преподавател тя не се ограничава в рамките на основния курс по синтаксис на испански език, а чете и специализирани лекции в духа на най-новите тенденции в лингвистиката и в университетското обучение: *Прагматика на разговорния испански език, Прагматични аспекти на превода, Семантични системи и прагматика*. Освен това доц. Попова чете лекции по съвременен испански език във Великотърновския университет и в Скопския университет. Като ръководител на Катедрата по испанистика и португалистика тя допринася особено много за издигането и утвърждаването на международния ѝ престиж чрез организиране на научни форуми и семинари, чрез установяване на плодотворни контакти с различни институции в Испания и в други испаноезични страни (показателен е и нейният принос за откриване на испанска филология в Скопския университет). Съвсем естествено преподавателската ѝ работа се допълва с публикуването (в съавторство) на две учебни помагала и на един речник.

Три са главните жалони в нейната научна кариера: докторската дисертация *„Комуникативно-функционална семантика на*

подчинителното наклонение в простото изречение в испански език”, защитена през 1987 г. в Института за чужди езици „Морис Торез” в Москва, хабилитационният труд *„Информационна и синтактична структура на изказа в испанския език”* за придобиване на научното звание „доцент” (2005 г.) и хабилитационният труд *„Семантични и прагматични аспекти на синтактичните категории в съвременния испански език”*, с който тя участва в конкурса за професор по съвременен испански език. За да стигне до оформянето на горепосочените монографични изследвания доц. Попова е трябвало да измине дългия път на търсец (но не на лутащ се) научен работник, да публикува статии, да участва в научни форуми (три пъти представя свои доклади в Института *Сервантес*, които са публикувани в съответни сборници), да пише отзиви и рецензии за трудове на други изследователи. Един бегъл поглед върху заглавията на нейните публикации свидетелства за това, че тя наистина не се е лутала при избора на сферата, в която да работи. Почти всички нейни изследвания са свързани с прагматиката, тя изучава езика в действие, прави съпоставки между испанския и българския език, като често ги съотнася с английския, с руския и с други езици. Показателни са такива нейни разработки като *Комуникативни стратегии в българския и испанския език*, *Синтактичните категории в контекста на еволюцията на лингвистичната мисъл*, *Синтаксис, семантика и прагматика на изказа в испанския език*, *За типологията на синтактичните категории в съвременния испански език*. Ще си позволя да изкажа свои резерви относно частичното разминаване между заглавието на някои от нейните статии, което само по себе си предполага много по-голям обхват на съответния труд, и съдържанието им, където са засегнати само някои частни случаи. Едно заглавие трябва да насочва към конкретното съдържание и да не предполага по-големи очаквания.

Тъй като първите две монографични изследвания са получили своята заслужена оценка при присъждането на докторската степен и на научното звание „доцент“, ще се спра по-подробно върху хабилитационния труд *„Семантични и прагматични аспекти на синтактичните категории в съвременния испански език“*, който се явява равносметка от дългогодишната работа на доц. Попова в областта на испанския синтаксис. Тази монография третира редица от онези проблеми, които авторката разглежда в своите статии, но вече на по-високо теоретично равнище, с по-детайлни анализи, с по-убедителни обобщения и изводи. Трудът на доц. Милена Попова (в обем от 215 стр.) се състои от въведение, три глави, заключение и библиография. Споменатите части отговорят напълно на изискванията за композиционно представяне на разработка от този род. Във въведението авторката мотивира избора на темата и актуалността на задачите, които си поставя за разрешаване: да представи най-съществените особености на основните синтактични категории на простото изречение в испански език на базата на традиционните и на най-модерни постановки в областта на синтаксиса, семантиката и прагматиката в тяхната логическа и хронологическа последователност и обвързаност и в съответствие с принципите на комуникативната лингвистика. Всяко едно от понятията, използвани при формулирането на горепосочената цел, вече свидетелства за това каква компетентност е нужна на един изследовател, за да се захване с такава сериозна задача. И трябва да подчертая, че доц. Попова е на висотата на това изискване, което проличава както от списъка на заглавията в библиографията (над 200), така и от демонстрираното в целия труд много вещо проникване в чуждото знание, на базата на което тя изгражда своята концепция и своя подход към проблематиката. Ще си позволя да отбележа един показателен детайл: отделните части на труда започват с цитати от утвърдени учени в областта на третираната материя

като мото, възплътяващо концепцията, въз основа на която е разгърната съответната трактовка.

В първите две глави „Изследователски направления и проблеми, формиращи идейната среда в съвременната синтактична теория” и „Основни понятия в съвременния синтактичен анализ” се прави преглед на основните моменти от релационната, функционалната, генеративната и комуникативната теории, които сами по себе си мотивират необходимостта от прилагане на комплексен подход при анализа на специфични явления в испанския синтаксис, за които авторката с пълно основание смята, че могат да бъдат изяснени достатъчно добре само при такъв подход. Би могло да се каже, че като цяло третата глава на предложението от доц. Попова труд е красноречива илюстрация на испанския синтактико-семантичен и прагматичен начин за схващане на света, открояващ се в съпоставките, макар и частични, с българския, с руския, с английския, с френския и с италианския езици. Важно е според мен да бъдат отбелязани ключовите тенденции, които авторката следва при анализа на емпиричния материал, каквито са отчитането на конвенционалния характер на знака, включването на разговорния език при конкретни комуникативни условия, позоваването на данни от историческия развой на езиците. Тези тенденции й позволяват, както можем да се убедим при прочитане на нейния труд, да направи интересни наблюдения и да стигне до съществени заключения, важни както за теорията, така и за обучението по испански език. Тук тя прилага комплексен подход към проучваните явления, за да разглежда въпросите за синтактичните категории (подлог, пряко допълнение, непряко допълнение) и за диатезите в съвременния испански език, опирайки се на принципите на референциално-ролевата граматика и отчитайки взаимодействието между синтаксиса, семантиката и прагматиката. Наблюденията са направени в дълбочина и въз основа на богат материал от говорната

практика и от испански и латиноамерикански автори, анализът е подробен, съпоставките с други езици са показателни, а заключенията са убедителни. Доц. Милена Попова наистина успешно е осъществила главната цел на своя труд – да представи основните синтактични категории в испанския език като производни от семантичните и прагматични отношения (които се наслагват в дискурса) и в зависимост от вътрешните правила на организация на испанския синтаксис.

В съответствие с изискванията, доц. Милена Попова е представила справка за научните приноси на своите трудове, в която, според мен, съвсем точно са очертани параметрите на нейните разработки и несъмнените резултати, които е постигнала. Държа да подчертая, че те имат своята приложна страна и са насочени към преодоляването на редица трудности при усвояването на испански език.

Като имам предвид цялостната работа на доц. д-р Милена Попова като учен и преподавател, смятам, че тя напълно заслужава да заеме академичната длъжност „професор” по съвременен испански език.

18 ноември 2011 г.

Велико Търново

Подпис:

проф. дфн. Паисий Христов